

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ไปปฏิบัติที่เทศบาลตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์

Factors Affecting Economic Development Policy Implementation
at Tombon Municipality in Buriram Province

วิชณ ปัญญาวงศ์¹ / สถาพร วิชัยรัมย์²
Wisanu Panyayong / Sathaporn Wichairam

¹⁻² สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Public Administration Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Buriram Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสานระหว่างวิจัยเชิงคุณภาพกับการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติ ศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติ และศึกษาปัญหาอุปสรรค เสนอแนวทางเพิ่มระดับความสำเร็จของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติเทศบาลตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้แบบสอบถาม จำนวน 187 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของทาโรยา มาเน่ และอีกกลุ่มตัวอย่างหนึ่งใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ จำนวน 20 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยการกำหนดโควตาจากบุคลากรของเทศบาลตำบล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า และแบบสัมภาษณ์ สถิติพื้นฐานที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติเทศบาลตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ดังนี้ ปัจจัยด้านการจัดสรรทรัพยากร ปัจจัยด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร ปัจจัยด้านลักษณะโครงสร้างของนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ปัจจัยด้านการควบคุม ประเมินผลและการกระตุ้นส่งเสริม ตามลำดับ ส่วนการวิเคราะห์เปรียบเทียบโดยแยกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปรากฏว่า จำแนกตาม อายุและตำแหน่งส่งผลให้ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามเพศและการจำแนกระดับการศึกษาส่งผลให้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การนำนโยบายไปปฏิบัติ นโยบายพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เทศบาล

Abstract

This study was a mixed method of quantitative and qualitative research. The objectives of this research were 1) to study factors affecting the implementation of community's economic development policy, 2) to compare the factors affecting the implementation of community's economic development policy, and (3) to examine the problem of using community's economic development policy and to figure out the way to elevate the success of the application of community's economic development policy of Tambon municipality in Buriram province. The samples were divided into 2 groups. The first group was collected the data by using a questionnaire which consisted of 187 persons. In this group, the sample was determined by using Taro Yamane's method. The second group was interviewed in order to collect the data which included 20 persons selected from the officers of Tambon municipality in Buriram province by using a purposive sampling method. Research instruments were checklist, rating scale and structured interview. The data were analyzed by using percentage, mean and standard deviation. The finding of this research conveyed that overall factors affecting community's economic development policy was at a high level. When considered each factor, it was found that all factor were also at a high level. These factors can be sorted according to their level, from the highest to the least, as follows: resources allocation factor, promotion and participation factor, leader factor, organization structure factor, community's economic development policy factor, controlling factor and evaluation and activation factor, respectively. When compared the factors that affected the implementation of community's economic development policy, it was found that

age and work positions were not different at the statistical significance level of 0.5. However, sex and educational levels showed differences at the statistical significance level of 0.5.

Keyword: Policy Implementation, Community's Economic Development Policy, Municipality

บทนำ

การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน (community's economic development) เป็นกระบวนการพัฒนาที่ต้องมีการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน เป็นแนวทางที่ครอบคลุมหลายแง่มุม ที่ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการแก้ไขปัญหาความยากจน และไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่จะให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจสูงสุด กล่าวคือ การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเป็นเรื่องเกี่ยวกับทฤษฎีวิธีการทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ที่อธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของชุมชน เช่น โครงสร้างของชุมชนที่มีอิทธิพลต่อทางเลือก การเพิ่มความมั่งคั่งให้กับชุมชนทั้งทางการเงินและไม่เกี่ยวกับการเงิน การพัฒนาและการเจริญเติบโต และการไหลเวียนของทรัพยากรระหว่างชุมชน สร้างแรงกดดันให้ชุมชนจำเป็นต้องเลือกการสร้างโอกาสสำหรับชุมชน ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สวัสดิการและคุณภาพชีวิต ดังนั้น ความสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน จึงเป็นการพิจารณาจากปฏิสัมพันธ์ขององค์ประกอบทางเศรษฐกิจ สังคม และสถาบันของชุมชน ที่สามารถสร้างประโยชน์ทั้งการส่งเสริมการเจริญเติบโตและการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างหรือความสัมพันธ์ของชุมชน ขึ้นอยู่กับการให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจ การพัฒนาหรือชุมชน

การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1950 จากแนวคิดการพัฒนาชนบทภายใต้กรอบความคิดเรื่องการพัฒนาประเทศ เป็นการพัฒนาแบบดั้งเดิม เช่น ทฤษฎีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจตามลำดับขั้น ทฤษฎีการสะสมทุน ทฤษฎีความทันสมัยและทฤษฎีวิภาค ซึ่งเน้นการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ และนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศโลกที่สาม แต่ผลปรากฏว่าเกิดช่องว่างระหว่างชนบทและเมืองมากขึ้น อีกทั้งประเทศต้องพัฒนาต้องตก

อยู่ในสภาพที่ต้องพึ่งพิงประเทศที่พัฒนาแล้วทางตะวันตก และถูกรอบงำโดยระบบทุนนิยมโลก ทำให้นักวิชาการได้ตระหนักถึงข้อผิดพลาดของทฤษฎีและสนใจการพัฒนาชนบทมากขึ้น จึงเกิดทฤษฎีการพัฒนาแบบปฏิรูปชน เช่น ทฤษฎีด้อยพัฒนา ทฤษฎีการพัฒนาอีกรูปแบบหนึ่ง และทฤษฎีการกระจายรายได้และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (ธเนศ ศรีวิชัยลำพันธ์, 2554 : 56)

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาที่ผ่านมาได้ก่อให้เกิดนโยบายด้านการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และทุนทางสังคมหลายประการ ซึ่งเป็น “จุดแข็ง” ของประเทศที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนา กล่าวคือ รัฐธรรมนูญฉบับ ปี พ.ศ. 2550 ได้วางพื้นฐานให้เกิดการปฏิรูปที่สำคัญทั้งทางสังคม การเมืองการบริหารภาครัฐและการกระจายอำนาจ ขณะที่กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนและพลังท้องถิ่น หรือชุมชนมีความเข้มแข็งมากขึ้น สื่อต่าง ๆ มีเสรีภาพมากขึ้น เอื้อต่อการเติบโตของประชาธิปไตย การป้องกันการทุจริตประพฤติดมิชอบและการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย ทั้งจุดแข็งของวัฒนธรรมไทยที่ยึดหยุ่นและเปิดกว้าง มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สั่งสมมานานอย่างเป็นปึกแผ่น และมีสถาบันหลักที่เป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ เมื่อประกอบกับความได้เปรียบทางทำเลที่ตั้งของประเทศที่สามารถเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน และในภูมิภาคจะเป็นปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศและการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน นอกจากนี้ ภายใต้อำนาจของทรัพยากรภาครัฐการพัฒนาจะต่อไปจำเป็นต้องอาศัยจุดแข็งของทุนทางเศรษฐกิจที่มีอยู่ ทั้งในด้านโครงสร้างของโครงสร้างพื้นฐานที่กระจายค่อนข้างทั่วถึง ตลอดจนศักยภาพของพื้นที่ฐานเศรษฐกิจที่ได้ลงทุน พัฒนาขึ้นแล้ว โดยมุ่งให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ขณะเดียวกันกระแสการเปลี่ยนแปลงหลักของโลกเป็นทั้ง “โอกาสและภัยคุกคาม” ต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะระบบเศรษฐกิจโลกที่เปลี่ยนแปลงสลับซับซ้อนมากขึ้น ทั้งกระแสการค้า การเคลื่อนย้ายเงินทุนและการลงทุนต่างประเทศที่เสรี และกระแสการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค รวมทั้งแนวโน้มการพัฒนาสู่เศรษฐกิจยุคใหม่ที่มีเทคโนโลยีและการใช้ความรู้เป็นฐานการพัฒนา ตลอดจนกระแสประชาธิปไตยในประชาคมโลกล้วนเป็นเงื่อนไขที่ประเทศไทย จะต้องเร่งเตรียมพร้อม ทั้งการสร้าง

ระบบ กลไก และพัฒนาคนให้สามารถปรับตัวอย่างรู้เท่าทันได้รวดเร็ว เพื่อคงสถานการณ์แข่งขันของประเทศและก้าวสู่ระบบเศรษฐกิจยุคใหม่ได้อย่างเท่าทันโลกได้ ต่อไป นอกจาก นี้ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างสังคมที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและสังคม เมืองมากขึ้น จะเป็นทั้งโอกาสในการพัฒนาคุณภาพคนและสร้างความเชื่อมโยงในการพัฒนาชนบท

สำหรับโครงการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติเทศบาลตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งถือว่าเป็นนโยบายหลักของรัฐบาลด้านการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ความสำเร็จของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติ ดังนั้น ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้ จะนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ในสาขา นโยบายสาธารณะ ในด้านปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ และนำผลการวิจัยไปต่อยอดทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติเทศบาลตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์
2. ศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติเทศบาลตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์
3. ศึกษาปัญหาอุปสรรคของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติเทศบาลตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติเทศบาลตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงผสม (Mixed Method Research) ได้แก่วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และ สำหรับ

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชากรที่ศึกษาคือบุคลากรในเทศบาลจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 5 กลุ่มคือกลุ่ม (1) นายกเทศมนตรี (2) รองนายกเทศมนตรี (3) ปลัดเทศบาล (4) นักพัฒนาชุมชน (5) ตัวแทนกลุ่มชุมชน มีจำนวน 187 คน และสำหรับวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยศึกษากลุ่มตัวอย่างคือ บุคลากรของเทศบาลจำนวน 20 คน ประกอบด้วย 1) นายกเทศมนตรี (2) รองนายกเทศมนตรี (3) ปลัดเทศบาล (4) นักพัฒนาชุมชน (5) ตัวแทนกลุ่มชุมชน ได้จากเทคนิคการสัมภาษณ์ ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดโควตา (Quota) จากบุคลากรของเทศบาล

2. เครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือในการวิจัยดังนี้

2.1 การวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเพื่อสอบถามการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติของเทศบาลตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ และเก็บรวบรวมมาดำเนินการวิเคราะห์หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เอกสารแนวคิดทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำมาเป็นกรอบในการสัมภาษณ์ผู้บริหารซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลเพื่อการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาโดยกำหนดแนวทางการสัมภาษณ์ปัญหาอุปสรรคในการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติของเทศบาลตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยเลือกวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดข้อคำถามไว้ล่วงหน้าแบบสัมภาษณ์นี้เป็นแบบปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระภายในกรอบที่กำหนดไว้คือแบบสัมภาษณ์ที่มีการสัมภาษณ์ถึงปัญหาอุปสรรคในการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติเทศบาลตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติเทศบาลตำบลใน

จังหวัดบุรีรัมย์ คณะผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ผู้ตอบแบบสอบถามเมื่อจำแนกตามเพศ พบว่าเป็นหญิงจำนวน 107 คน (ร้อยละ 57.20) และเป็นเพศชายจำนวน 80 คน (ร้อยละ 42.80)

1.2 ผู้ตอบแบบสอบถามเมื่อจำแนกตามช่วงอายุพบว่า ช่วงอายุ 31 - 40 ปี จำนวน 90 คน (ร้อยละ 48.10) รองลงมาช่วงอายุ 41 - 50 ปี จำนวน 67 คน (ร้อยละ 35.80) ช่วงอายุ 51 - 60 ปี จำนวน 17 คน (ร้อยละ 9.10) และช่วงอายุ 21 - 30 ปี จำนวน 13 คน (ร้อยละ 7.00)

1.3 ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับปริญญาตรี จำนวน 80 คน (ร้อยละ 42.80) รองลงมาระดับอนุปริญญา จำนวน 52 คน (ร้อยละ 27.80) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 34 คน (ร้อยละ 18.20) และระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า จำนวน 21 คน (ร้อยละ 11.20)

1.4 ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพทางตำแหน่ง พบว่า เป็นรองนายกเทศมนตรีและปลัดเทศบาลตำบลและรองปลัดเทศบาลตำบล จำนวน 53 คน (ร้อยละ 28.30) รองลงมาเป็นนายกเทศมนตรี นักพัฒนาชุมชนเทศบาลและตัวแทนประธานชุมชน จำนวน 27 (ร้อยละ 14.40)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติเทศบาลตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับ ดังนี้ ปัจจัยด้านการจัดสรรทรัพยากร ปัจจัยด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร ปัจจัยด้านลักษณะโครงสร้างของนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ปัจจัยด้านการควบคุมประเมินผลและการกระตุ้นส่งเสริม

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติเทศบาลตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง พบว่า อายุและ ตำแหน่งส่งผลให้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การจำแนกตามเพศและการจำแนกระดับการศึกษา ส่งผลให้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ปัญหาอุปสรรคของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติเทศบาลตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ ปัญหาด้านผู้นำ ผู้นำขาดทักษะในการบริหาร ปัญหาโครงสร้างองค์การ โครงสร้างการบริหารยังไม่ค่อยเอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานตามนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ปัญหาด้านการมีส่วนร่วม ชุมชนบางชุมชนยังไม่ค่อยเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมกับนโยบาย ขาดเจตคติชุมชนเจตคติที่ดี ที่จะเล็งเห็นคุณค่าและให้ความร่วมมือในการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติ ปัญหาด้านความชัดเจนของภารกิจและการมอบหมายงาน ในการกำหนดวัตถุประสงค์ กิจกรรมของนโยบาย แผนงาน และโครงการยังไม่ชัดเจน หน่วยงานที่รับผิดชอบยังขาดประสบการณ์ในการแปลงนโยบายออกมาเป็นแนวปฏิบัติ แผนงานด้าน การควบคุมประเมินผลและกระตุ้นส่งเสริมกลไกการตรวจสอบการปฏิบัติงาน การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับเกณฑ์มาตรฐานต่ำกว่าที่กำหนด ขาดมาตรการควบคุม ดูแล และการประเมินผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ปัญหาด้านปัจจัยด้านทรัพยากร ความพอเพียงของทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ไม่ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสม ความคุ้มค่าการนำวัสดุอุปกรณ์มาใช้ให้เกิดประโยชน์

อภิปรายผล

จากการศึกษาการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติเทศบาลตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านลักษณะโครงสร้างของนโยบาย ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านการจัดสรรทรัพยากร ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ปัจจัยด้านความชัดเจนของภารกิจและการมอบหมายงาน ปัจจัยด้านการควบคุม ประเมินผล และกระตุ้นส่งเสริม คณะผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ทั้ง 7 ปัจจัย ปัจจัยด้านลักษณะโครงสร้างของนโยบาย ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านการจัดสรรทรัพยากร ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ปัจจัยด้านความชัดเจนของภารกิจและการมอบหมายงาน ปัจจัยด้านการควบคุม

ประเมินผลและกระตุ้นส่งเสริมต่อความสำเร็จของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติการเมืองนโยบายที่มีความชัดเจน ผู้ปฏิบัติมีความรู้ความเข้าใจในการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของนโยบายกรอบแผนงาน ภารกิจที่ได้รับมอบหมาย และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างราบรื่น นโยบายได้รับการสนับสนุนจากรัฐ ผู้เกี่ยวข้อง ประชาชน และสื่อมวลชน การนำนโยบายไปปฏิบัติได้รับการจัดสรรทรัพยากรที่เพียงพอ การดำเนินมาตรการส่งเสริมให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นไปได้ดีด้วยดี ย่อมส่งผลกระทบไปยังกลุ่มที่ชุมชน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมายของนโยบาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาพร ศรีเหรา (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติ กรณีศึกษาโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ซึ่งพบว่า การนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญมล ดอนขวา (2554 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ระดับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ปัจจัยด้านลักษณะโครงสร้างของนโยบาย ความคิดเห็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ เป้าหมายของนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไว้อย่างชัดเจน นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนมีความสอดคล้องกับค่านิยมและความต้องการของชุมชน สอดคล้องกับ แนวคิดของ (สมบัติ ธำรงธัญวงศ์, 2548 ; Van Meter & Van Horn, 1975) และควรมีเกณฑ์ในการแก้ไขปัญหาความสับสนของเป้าหมาย (Sabatier & Mazmanian, 1989) อีกทั้งความชัดเจนของวัตถุประสงค์ขึ้นอยู่กับการระบุสภาพปัญหาของนโยบายอย่างครบถ้วน การกำหนดผู้ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหา กลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบจากการแก้ปัญหา และการประเมินทรัพยากรที่ต้องใช้อย่างเหมาะสม วัตถุประสงค์ของนโยบายจะต้องมีการชี้แจงรายละเอียดและมีการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติอย่างสมบูรณ์ โดยผู้นำนโยบายไปปฏิบัติสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร ในส่วนของโครงสร้างองค์กร มีความชัดเจน มีกระบวนการสื่อสารถ่ายทอดนโยบายอย่างเป็นระบบและชัดเจนและมีการกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบที่ชัดเจน เริ่มจากการแถลงนโยบายของรัฐบาลมาสู่ส่วนราชการต่าง ๆ โดยเฉพาะกรมการพัฒนาชุมชนในส่วนกลาง มีการส่งมอบภารกิจให้กับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดและอำเภอ เพื่อนำนโยบายไปปฏิบัติลงสู่พื้นที่ตำบลต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของเมธี ทรัพย์ประสพโชค (2554) ได้ศึกษาเรื่อง “การนำนโยบายจัดการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนไปปฏิบัติ พบว่า ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กรส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายจัดการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนไปปฏิบัติ และยังสอดคล้องกับทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติของวรเดช จันทรศร (2554 : 131) ตัวแบบทางด้านการจัดการความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติขึ้นอยู่กับองค์การที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติว่ามีขีดความสามารถที่จะปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับความคาดหวังเพียงใดในลักษณะนั้นนโยบายที่จะประสบความสำเร็จได้จึงต้องอาศัยโครงสร้างขององค์การที่เหมาะสม บุคลากรที่อยู่ในองค์การจะต้องมีความรู้ความสามารถทั้งด้านการบริหารและด้านเทคนิคอย่างเพียงพอ นอกจากนี้ องค์การยังต้องมีการวางแผนเตรียมการ หรือมีความพร้อมทั้งด้านวัสดุอุปกรณ์ สถานที่ เครื่องมือเครื่องใช้ และงบประมาณตัวแบบนี้จึงเป็นความพยายามที่จะศึกษาหาแนวทางแก้ไขอุปสรรคของการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยการแก้ที่ตัวองค์กร เช่น การขาดเงินทุน การขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ความล่าช้าในการสรรหาบุคลากร ความล่าช้าในการจัดตั้งระบบงานต่าง ๆ

ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน วิธีการที่ภาครัฐใช้ในการสานสัมพันธ์กับภาคประชาชน เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน และเพื่อให้การพัฒนาเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขและสนองความต้องการของประชาชนมากขึ้นโดยเน้นที่กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจของรัฐ เพื่อแสวงหาทางเลือกที่ดีที่สุด ทุกฝ่ายยอมรับมากที่สุด และมีผลกระทบเชิงลบน้อยที่สุด ตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการได้

รับข้อมูลข่าวสาร เสนอความคิดเห็นปรึกษาหารือ วางแผนดำเนินการ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ ธนศ ศรีวิชัยลำนพันธ์ (2554 : 66) ได้นิยาม การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ความกังวล ความต้องการ และคุณค่าของประชาชน ได้รับการบูรณาการในกระบวนการตัดสินใจของภาครัฐ ผ่านกระบวนการสื่อสารแบบสองทาง มีเป้าหมายเพื่อให้ตัดสินใจดีขึ้นและได้รับการสนับสนุนจากประชาชน ปัจจัยที่ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนมีประสิทธิภาพ

ปัจจัยด้านความชัดเจนของภารกิจและการมอบหมายงานซึ่งประกอบด้วย การกำหนดจุดมุ่งหมายเชิงกลยุทธ์ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์และการกำหนดความสามารถหลักของหน่วยปฏิบัติกำหนดแบบแผนการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับการระบุนาจอหน้าที่ของบุคคลในด้านต่างๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของนโยบาย ส่งเสริมทำให้เกิดขับเคลื่อนเศรษฐกิจของชุมชน และยังความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ลมัยพร แผลงหล้า (2551)) ได้ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการนำนโยบายการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในสถานศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านความชัดเจนของภารกิจและการมอบหมายงานเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมการนำนโยบายการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติ สอดคล้องกับแนวคิดของ วรเดช จันทรศร (2554 : 131) ตัวแบบที่ยึดถือฐานคติ (Assumptions) ที่ว่า “นโยบายที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์และภารกิจที่ชัดเจน มีการมอบหมายงาน และกำหนดมาตรฐานการทำงานให้แก่หน่วยย่อยต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติสามารถกำหนดภารกิจ มอบหมายงานหรือกำหนดความรับผิดชอบเฉพาะของแต่ละฝ่ายให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของนโยบาย ซึ่งจะช่วยให้การประสานการปฏิบัติงานเป็นไปโดยราบรื่น

ปัจจัยด้านการจัดสรรทรัพยากร การจัดสรรทรัพยากรเป็นปัจจัยสำคัญโดยเฉพาะการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ในภาพรวมถือว่าได้รับการสนับสนุนดีมาก นอกจากนี้ยังมีงบประมาณตามภารกิจของกรมการพัฒนาชุมชนและ

กระทรวงต่าง ๆ ที่ลงในพื้นที่ เป็นลักษณะการได้รับงบประมาณเพื่อสนับสนุนด้านวิชาการและการบริหารจัดการให้กับผู้ประกอบการสอดคล้องกับแนวคิดสำหรับ วรเดช จันทรศร (2554 : 391-393) ปัจจัยด้านทรัพยากร ได้แก่ ความเพียงพอของทรัพยากรทางการเงิน ความพร้อมด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องมือใช้มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติและสถานที่ ความเหมาะสมของการจัดสรรทรัพยากรทางการเงิน และการกระจายทรัพยากรไปยังหน่วยงานต่าง ๆ

ปัจจัยด้านการควบคุมประเมินผลและกระตุ้นส่งเสริมส่งผลต่อการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติ สาเหตุเพราะว่ามาตรการด้านการควบคุมประเมินผลและการกระตุ้นส่งเสริมทำให้ชุมชนเกิดการปรับปรุงกระบวนการที่เป็นปัญหาต่อการพัฒนาชุมชน เกิดการเรียนรู้ร่วมกันในการแก้ไขปัญหาของชุมชน การประเมินผลเป็นตัวกระตุ้นในการดำเนินงานเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนางานควบคู่กับการนำผลการประเมินทั้งภายในและภายนอกมาจัดเป็นระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาต่อไป สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุภัทร จำปาทอง (2553) ได้ศึกษาเรื่อง “การนำนโยบายเงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไปปฏิบัติ” พบว่าปัจจัยด้านการวางแผนควบคุมและประเมินผลเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จของนโยบายเงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไปปฏิบัติ

ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ผู้นำในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น มีวิสัยทัศน์ สามารถนำบุคลากรผู้ปฏิบัติงานที่เปรียบเสมือนกลไกที่ขับเคลื่อนนโยบายซึ่งจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านผู้นำที่มีประสบการณ์ด้านการพัฒนาชุมชนมานานก็จะมีความรู้ความเข้าใจในการทำงานดี มีการเรียนรู้ มีการจัดอบรม ประชุมสร้างความเข้าใจในภารกิจที่ได้รับมอบหมาย รวมถึงการศึกษาด้วยตนเอง ในการพัฒนาบุคลากรมีทั้งการพัฒนาบุคลากรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและคนในชุมชน โดยในส่วนของพัฒนาบุคลากรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ กรมการพัฒนาชุมชนจะมีการจัดประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ของนโยบายและกรอบแผนงาน ภารกิจที่ได้รับมอบหมาย วิธีการปฏิบัติงาน และมีการแบ่งงานกัน

อย่างชัดเจนก่อนที่จะลงพื้นที่ อีกทั้งภารกิจด้านการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โดยเฉพาะการส่งเสริมกลุ่มอาชีพ เป็นภารกิจหลักของกรมการพัฒนาชุมชนอยู่แล้ว วชิรินทร์ สุทธิชัย และคณะ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายมหาวิทยาลัยราชภัฏไปปฏิบัติ : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของสายวิชาการและสายผู้สอนคือ ปัจจัยภาวะผู้นำและยังสอดคล้องกับงานวิจัยในต่างประเทศของ Pressman and Wildavsky (1979) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการนำนโยบายสร้างงานให้ชนกลุ่มน้อยไปปฏิบัติที่นครโอ๊คแลนด์ มลรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา พบว่า ความต่อเนื่องของภาวะผู้นำเป็นสิ่งสำคัญต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ หากเมื่อใดที่ผู้ปฏิบัติงานสำคัญหายไป จะทำให้เกิดความวุ่นวายในโครงการและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรถสิทธิ์ ดันดีวิรัชกุล (2554) ได้ศึกษาเรื่อง “สัมฤทธิ์ผลของนโยบายการปฏิรูปการศึกษามหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ จากการศึกษาพบว่า สัมฤทธิ์ผลของการปฏิรูปการศึกษาเกิดจากอธิการบดีจะต้องเป็นผู้บริหารมืออาชีพมีเจตนาแน่วแน่ในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานเชิงรุก (Encourage) และไม่แทรกแซงการปฏิบัติงาน

บทสรุป

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติเทศบาลตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ มี 7 ปัจจัยได้แก่ ปัจจัยด้านการจัดสรรทรัพยากร ปัจจัยด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร ปัจจัยด้านลักษณะโครงสร้างของนโยบาย ปัจจัยด้านการควบคุมประเมินผลและการกระตุ้นส่งเสริม การเปรียบเทียบระดับการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติเทศบาลตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง พบว่า อายุและ ตำแหน่งส่งผลให้ ไม่แตกต่างกัน การจำแนกตามเพศและการจำแนกระดับการศึกษา ส่งผลให้แตกต่างกัน ปัญหาอุปสรรคของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติเทศบาลตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ ปัญหาด้านผู้นำ ผู้นำขาดทักษะในการบริหาร

ปัญหาโครงสร้างองค์การ โครงสร้างการบริหารไม่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานตามนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ปัญหาด้านการมีส่วนร่วม ชุมชนยังมีส่วนร่วมน้อยในเครือข่ายของกลุ่มชุมชน ยังขาดเจตคติชุมชนเจตคติที่ดีที่จะเล็งเห็นคุณค่าและให้ความร่วมมือในการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติ ปัญหาด้านความชัดเจนของการกิจและการมอบหมายงาน ในการกำหนดวัตถุประสงค์ กิจกรรมของนโยบาย แผนงานและโครงการ ยังไม่ชัดเจน หน่วยงานที่รับผิดชอบยังขาดประสบการณ์ในการแปลงนโยบายออกมาเป็นแนวปฏิบัติแผนงานด้านการ

ควบคุม ประเมินผล และกระตุ้นส่งเสริม กลไกการตรวจสอบการปฏิบัติงาน การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับเกณฑ์มาตรฐานต่ำกว่าที่กำหนด ขาดมาตรการควบคุม ดูแลและประเมินผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ปัญหาด้านปัจจัยด้านทรัพยากร ความพอเพียงของทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสม การนำวัสดุอุปกรณ์มาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า วัสดุอุปกรณ์ใช้สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นองค์กร มีวัสดุอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวก

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญกมล ดอนขวา. (2555). การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ธเนศศรี วิชัยลำพันธ์. (2554). การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประภาพร ศรีเหรา. (2557) การนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติ กรณีศึกษาโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เมธี ทรัพย์ประสพโชค. (2554). การนำนโยบายจัดการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนไปปฏิบัติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ลมัยพร เหลืองหล้า. (2551). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการนำนโยบายการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสยาม.
- วัชรินทร์ สุทธิชัย. (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายมหาวิทยาลัยราชภัฏไปปฏิบัติกรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2549). นโยบายสาธารณะ : แนวความคิดการวิเคราะห์และกระบวนการ. กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.
- อรรถสิทธิ์ ตันติวิรัชกุล. (2554). สัมฤทธิ์ผลของนโยบายการปฏิรูปการศึกษามหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- Pressman, Jellrey L. & Wildavsky, Aaron B. (1979). **Implementation: How Great Expectations in Washington Are Dashed in Oakland**. London: University of California Press.
- Van Horn, Carl E., & Van, Meter Donald, S. (1975). The Policy Implementation Process: A Conceptual Framework. **Administration and Society**. 6(4).
- Sabatier, Paul P. & Manzmanian, Daniel D.A. (1979). The Conditions of Effect Implementation: A Guide to Accomplishing Policy Objective. **Policy Analysis**. pp. 481-504.